

Основни налази о успешности пословања правних лица и предузетника у 2020. години

Глобална и домаћа економска активност је током 2020. године била под снажним утицајем здравствене кризе изазване пандемијом корона вируса. После више година раста, бруто домаћи производ у Републици Србији бележи пад од 1,0%, при чему је индустријска производња повећана за 0,4% у односу на претходну годину. Захваљујући предузетим мерама фискалне и монетарне политике очувана је стабилност на макроекономском нивоу, инвестициона и кредитна активност су повећане, а спољно трговинска размена је нешто смањена. Стопа инфлације је остала ниска (1,3%), а девизни курс је био релативно стабилан (вредност динара према еврју је готово непромењена, а у односу на долар је повећана за 8,8%)

Привредну делатност су крајем 2020. године обављала укупно 130.582 регистрована привредна друштва, с тим да је податке за статистичке и друге потребе доставило 108.625 друштава. Ти подаци су обрађени за 106.111 привредних друштава, која у просеку обухватају 99,7% запослених и основних финансијских перформанси, те представљају основ за сагледавање укупних кретања у домаћој привреди (106.033 привредна друштва у 2019. години).

Упркос бројним изазовима са којима су се суочавала привредна друштва током пандемије, захваљујући спроведеним економским мерама за подршку привреди, током 2020. године повећан је број запослених. У поређењу са претходном годином привредна друштва бележе раст **броја запослених** за 43.592 радника и пословала су са укупно 1.217.954 радника.

Позитиван тренд у делу запослености праћен је растом профитабилности, те су и поред отежаних услова пословања услед пандемије настављене повољне тенденције присутне претходних пет година. Привредна друштва на укупном нивоу су остварила **позитиван нето резултат** од 433.521 милион динара, који је за 20,7% већи од прошлогодишњег. Нето добитак износи 711.679 милиона динара и увећан је за 10,7%, а нето губитак је исказан у износу од 278.159 милиона динара и мањи је за 2,0%. Позитивно је пословало 62.230 привредних друштава, нето губитак бележи њих 29.117, док нето резултат нису приказала 14.764 привредна друштва.

Као и претходне године, профитабилно пословање привреде у потпуности је остварено обављањем пословних активности, а реализован позитиван пословни резултат од 640.599 милиона динара већи је за 10,5%. Тај резултат остварен је уз обим пословних активности који је тек благо увећан, при чему су пословни приходи (11.700.975 милиона динара) порасли за 0,7%, а пословни расходи свега 0,1%. У делу финансирања привреда бележи губитак у висини од 34.274 милиона динара, који је смањен за 14,3%, и то претежно услед мањих расхода камата. Из активности које се односе на усклађивање вредности имовине и потраживања, отписаних потраживања и осталих активности исказан је губитак у износу од 49.333 милиона динара мањи за 29,4% у односу на претходну годину.

Већина **сектора**, и поред појачане неизвесности услед погоршане епидемиолошке ситуације, бележи позитивно пословање, а при томе је око половина њих увећала профитабилност у поређењу са претходном годином. На нивоу сектора трговине на велико и мало остварен је највећи позитиван нето резултат у износу од 134.859 милиона динара, који је притом већи за 81,4%. Истовремено, број запослених је повећан за 4.502 радника, те је пословао са укупно 227.618 радника. И сектор прерађивачке индустрије је показао отпорност у кризном периоду са реализованим добитком од 130.894 милиона динара, с тим да он бележи раст од 12,6%, а у том сектору који иначе запошљава највећи број радника (391.855) он је и највише увећан – за 17.015 радника. У сектору грађевинарства је исказан висок позитиван нето резултат од 58.484 милиона динара, што је за 72,6% више од прошлогодишњег, а истовремено и број запослених је порастао за 3.543 радника (укупно 81.546). Значајан раст профитабилности (19,6%) присутан је у оквиру сектора информисања и комуникација, у коме позитиван нето резултат износи 44.921 милион динара, а тај сектор се истиче и према повећању броја запослених за 11.729 радника (укупно 62.769). Са најинтензивнијим растом позитивног нето резултата је сектор снабдевања електричном енергијом, чији је добитак повећан 6,6 пута и износи 26.166 милиона динара, а број запослених (38.392) у том сектору је смањен за 571 радника. Успешније је пословао и сектор пољопривреде, који је прешао у зону позитивног резултата са остварених 9.713 милиона динара добитка, након губитка у претходној години (4.652 милиона динара).

Иако су задржали позитивно пословање, лошије резултате у поређењу са претходном годином исказали су сектор пословања некретнинама и сектор рударства, који бележе добитак од 4.156 милиона динара односно 1.164 милиона динара, што је свега 17,5% односно 7,0% прошлогодишњег позитивног нето резултата. Знатно је мањи добитак и у сектору уметности, забаве и рекреације, где износи 1.370 милиона динара, што је у нивоу од 21,1% добитка претходне године.

Терет кризе најтеже су поднели сектор саобраћаја и складиштења и сектор услуга смештаја и исхране у којима је исказан губитак од 11.540 милиона динара односно 9.183 милиона динара, после добитка претходне године (11.390 милиона динара односно 1.333 милиона динара).

Расту укупне профитабилности привреде, гледано **са аспекта** величине привредних друштава, највише су допринела средња и мала друштва, а највећи позитиван нето резултат су генерисали велики системи. Средња привредна друштва (1.815) остварила су добитак већи за 30,4% у односу на претходну годину, у износу од 142.788 милиона динара, а уз то повећала су и број запослених за 19.239 радника, па су запошљавала 273.115 радника. Мала привредна друштва (11.617) бележе најизраженији раст профитабилности - по стопи од 34,2%, а њихов позитиван нето резултат износи 136.510 милиона динара. Међутим, бољи резултат остварила су уз смањење броја запослених за 5.144 радника, те су пословала са укупно 316.247 радника. Велики системи (422) су реализовали укупан добитак од 167.532 милиона динара, већи за 2,2% у поређењу са претходном годином, при чему је код њих највећи пораст број запослених - за 29.101 радника и запошљавали су 391.557 радника. Последице кризе одразиле су се на сегмент микро привредних друштава, који чини 86,9% привреде, те су она на укупном нивоу остала у сфери негативног резултата исказавши губитак од 13.310 милиона динара, који је ипак за 16,4% смањен на годишњем нивоу. Број запослених су повећала за 396 радника и ангажовала су укупно 237.035 радника.

Посматрано према **територији**, нешто више од половине позитивног нето резултата целе привреде остварила су привредна друштва из Београдског региона, чији добитак износи 222.978 милиона динара и већи је за 24,4% у односу на претходну годину. У том региону је највише повећан број запослених – за 30.896 радника, те се на њега односи 44,6% или 543.692 радника. Најдинамичнији раст профитабилности је код привредних друштава у Региону Јужне и Источне Србије, која бележе позитиван нето резултат већи 2,6 пута од прошлогодишњег, у износу од 58.772 милиона динара. Истовремено, број запослених су увећала за 5.329 радника, тако да су запошљавала њих 148.787. Успешније су пословала и привредна друштва из Региона Шумадије и Западне Србије, остваривши добитак увећан за 10,4% у износу од 60.225 милиона динара, уз раст броја запослених за 7.435 радника (укупно 223.747 радника), као и у Региону Косово и Метохија, где је после прошлогодишњег губитка (1.470 милиона динара) исказан добитак од 409 милиона динара. У Региону Војводине је остварен висок позитиван нето резултат од 91.136 милиона динара, али је он за 12,7% смањен у поређењу са претходном годином, а при томе број запослених је благо увећан (328 радника), па је укупно било 295.149 запослених.

Успешније пословање у поређењу са претходном годином бележе **јавна предузећа** (545), која су укупно гледано остварила позитиван нето резултат од 29.608 милиона динара (губитак претходне године 3.633 милиона динара). Она су обављањем примарне делатности реализовала 2,4 пута већи пословни резултат од 45.845 милиона динара. Истовремено, позитиван резултат из финансирања увећала су 2,3 пута исказавши 7.635 милиона динара, док су као резултат осталих активности исказала губитак од 15.091 милион динара, мањи за 34,6% од прошлогодишњег. Смањење броја запослених у јавним предузећима је настављено, тако да су запошљавала 1.194 радника мање у односу на претходну годину или укупно 114.451 радника.

Раст профитабилности у 2020. години обележио је и пословање **предузетника**, који су на укупном нивоу генерисали 36.073 милиона динара добитка, што је за 14,7% више у односу на претходну годину. Код 112.703 предузетника за које су обрађени подаци за статистичке и друге потребе била су запослена 225.404 радника, те је и број запослених на нивоу предузетника повећан за 8.721 радника. Бољи резултат су оствариле и **установе које обављају делатност ради стицања добити** (1.488), чији добитак износи 13.809 милиона динара и увећан је за 14,5% у поређењу са претходном годином, а број запослених је порастао за 1.112 радника, па су запошљавале укупно њих 37.504.

И поред ризика које је наметнула криза изазвана пандемијом, током 2020. године очувана је стабилност у пословању **финансијских институција** и на нивоу свих група активних финансијских институција остварени су позитивни резултати. Послујући у банкоцентричном домаћем финансијском систему, 25 банака је исказало укупан добитак периода од 40.002 милиона динара, што је за 37,4% мање у поређењу са претходном годином. При томе, у банкама је било запослено 21.750 радника (у 2019. години 26 банака запошљавало је 22.718 радника). Тржиште осигурања бележи раст, тако да је 20 друштава за осигурање остварило позитиван нето резултат од 12.934 милиона динара, већи за 11,1% од прошлогодишњег, уз увећање броја запослених са 10.917 на 11.164 радника. С друге стране, у сектору финансијског лизинга укупан добитак у износу од 372 милиона динара смањен је за 61,6%, а 13 давалаца финансијској лизинга запошљавало је 332 радника (341 у 2019. години). Учесници на још увек недовољно развијеном тржишту капитала наставили су са позитивним пословањем, с тим да је код брокерско дилерских друштава (16) раст позитивног нето резултата најинтензивнији (80,5%) и он износи 14.375 милиона динара (највећим делом је последица позитивних курсних разлика). Друштва за управљање добровољним пензијским фондовима (4) и друштва за управљање инвестиционим фондовима (5) реализовала су добитак од 223 милиона динара односно 96 милиона динара, уз годишњи раст од 13,7% односно 28,1%. При томе, добровољни пензијски фондови (7) и отворени

инвестициони фондови (18) чијом имовином су та друштва управљала бележе пад позитивног резултата на годишњем нивоу.

Смањење позитивног резултата у 2020. години присутно је код **непрофитних институција**, које су исказале нето вишак прихода над расходима у износу од 1.978 милиона динара, мањем за 64,4% на годишњем нивоу. Податке за статистичке потребе је доставило 47.808 непрофитних институција (од укупно 57.774), а ти подаци су обрађени за њих 46.488 у којима су била запослена 17.164 радника. Гледано према облику организовања, највећи позитиван резултат је код удружења, уз исказаних 1.809 милиона динара, што је за 4,7% више у поређењу са претходном годином. Позитивно су пословале и све остале групе непрофитних институција, осим удружења, друштава и савеза у области спорта код којих негативан резултат износи 1.606 милиона динара (у претходној години позитиван резултат 1.860 милиона динара). Уједно, то су и најбројније групе (26.864 односно 12.257) и запошљавале су највише радника (7.654 односно 4.150).